Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 568

Wilno, dnia 3 grudnia 1931 r.

Treść numeru:

----oooo§ooooo----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

D o k o ł a w s p ó l n e g o j ę z y k a b a ł t y c k i e g o.

"Lietuvos Aidas" Nr.269 z dn.25.XI.1931 r. w artykule pod powyższym tytułem pisze: /Streszczenie/.

W czasie tegorocznego kongresu jedności litewsko-łotewskiej w Kownie, została poruszona kwestja ustalenia wspólnego języka dla ułatwienia stosunków pomiędzy państwami bałtyckiemi.

Po wysłuchaniu referatu na ten temat, przyjęto rezolucję, która odrzuciła języki litewski, łotewski i estoński, a zaproponowała jeden z języków zachodnich.

Niedawno ryskie t-wo jedności lit.-łotewskiej zorganizowało dyskusje na ten temat, w czasie których przyjęcie języka litewskiego, łotewskiego, estońskiego lub niemieckiego uznano za niemożliwe z racji trudności technicznych.

Koncepcję przyjęcia języka rosyjskiego odrzucono, gdyż język rosyjski nosi "piętno destrukcyjne".

Zresztą nic konkretnego w tej sprawie nie powzięto.

Projekt ustalenia wspólnego języka dla państwa bałtyckich ma na celu ułatwienie wzajemnego zapoznania się. Obecnie jedynem źródłem informacyj o sytuacji s siednich państw bałtyckich jest prasa. Literatura zaś jest zupełnie niedostępna. Okoliczność ta ogromnie utrudnia wzajemne zapoznanie się.

Projekt obrania jednego z języków zachodnich dla celów bałtyckich jest niepraktyczny, gdyż np.poznanie francuskiego czy też angielskiego całkiem nie ułatwi Litwinom zapoznanie się z literaturą estońską i łotewską.

O wiele praktyczniejszem byłoby zapoznanie się z językami bałtyckiemi. Przyswojenie jęz.łotewskiego dla Litwinów i vice versa, litewskiego dla Łotyszów nie przedstawia żadnych trudności, gdyż są to djalekty pokrewne. Nieco trudniej byłoby z jęz. estońskim, jednak poznanie jęz.estońskiego otworzyłoby szerokie możliwości w Finlandji, a to z tej racji, że Estończycy z łatwością porozumiewają się z Finami. Należałoby więc wprowadzić nauczanie jęz.bałtyckich w szkołach i wyższych uczelniach. Z drugiej strony odgrodzenie się od jęz.rosyjskiego i niemieckiego byłoby całkiem nieracjonalne.

A więc hasło jedności litewsko-łotewsko-estońskiej winno brzmieć w sposób następujący: "Poznajemy przedewszystkiem trzy własne języki i nie przeszkadzajmy w poznawaniu innych języków sąsiednich".

Wcielenie w życie tego hasła byłoby w dziedzinie wzajemnego porozumienia się wielkim krokiem naprzód.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

U s t a w a o w y b r a c h P r e z y d e n t a R e p u b l i k i.

/C.D.patrz Nr.567/.

III.Zaskarżanie wyborów nadzwyczajnych przedstawicieli Narodu.

37. Naczelnik powiatu i każdy wyborca może zaskarżyć Trybunałowi Najwyższemu wypadki nieprzestrzegania niniejszej ustawy o wyborach. Zaskarżać wolno jednak nie później niż o 14 godz. nazajutrz po wyborach nadzwyczajnych przedstawicieli Narodu. Wyborcy przedkładają skargi naczelnikowi powiatu.
38. Naczelnik powiatu nie później niż na trzeci dzień po wyborach nadzw.przedst.Narodu dostarcza Trybunałowi Najwyższemu wszystkie skargi z załączeniem protokołu zebrania i załączników.
39. Trybunał Najwyższy na ogólnem zebraniu rozstrzyga skargi i ogłasza swe decyzje odnośnemu naczelnikowi powiatu nie później niż na piąty dzień po wyborach nadz.przedst.Narodu.
40. Osoby, wybrane na n.p.Narodu, których wybory zostały unieważnione, nie biorą udziału w zebraniach nadz.przedstawicieli Narodu dla wybrania Prezydenta.
41. Naczelnik powiatu, opierając się na protokole zebrania i uchwałach Trybunału Najwyższego spisuje w swym powiecie listę wybranych n.p.Narodu

i wydaje każdemu przedstawicielowi świadectwo jego wyboru. Na listę tę nie s wciągani wybrani przedstawiciele nadzw.narodu, których wybór został unieważniony. Listę wzmiankowaną dostarcza naczelnik powiatu przewodniczącemu zebrania nadzw.przedst.Narodu.

IV.Zebranie nadzw.przedst.Narodu.

42. Nadzw.przedst.Narodu zbierają się dla obioru Prezydenta Republiki w oznaczonym przez premjera czasie i miejscu.
43. Przewodniczącym zebrania nadzw.przedst.Narodu jest Premjer lub zastępujący go w Gabinecie Ministrów minister. Premjer lub zastępujący go minister ma głos wyborczy jedynie w wypadku, gdy został wybrany nadzwyczajnym przedstawicielem Narodu.
44. Ogólną listę wybranych w całem państwie nadzwyczajnych przedstawicieli Narodu spisuje przewodniczący zebrania nadzw.przedstawicieli Narodu.
45. Przewodniczący prowadzi i kieruje zebraniem nadzw.przedst.Narodu. Może on usunąć z zebrania nadzwyczajnego przedstawiciela Narodu, nieprzytrzymuj cego się porządku i niezachowującego powagi, a w miarę potrzeby jąć się wszelkich innych środków utrzymania porządku.
46. W zebraniu nadzw.przedst.Narodu mogą brać udział jedynie nadzwyczajni przedstawiciele Narodu wciągnięci na wspólną listę.
47. N.p.N. na zebraniu oddają jedynie głosy w sprawie wyboru Prezydenta Republiki. Nie mają oni natomiast prawa poruszać anitež rozważać jakichkolwiek spraw, ani wreszcie coś uchwalać.
48. Zebranie n.p.N. jest legalnem, gdy bierze w niem udział conajmniej połowa wszystkich n.p.N., wciągniętych na wspólną listę.
49. Prezydent Republiki wybierany jest tajnem głosowaniem.
50. Głosowanie odbywa się przy pomocy kartek. Przy głosowaniu kartkę podaje się w kopercie.
51. Wszystkie kartki wyborcze muszą być jednakowe i odznaczone pieczęcią przewodniczącego zebrania n.p.N. Koperty winne być nieprzejrzyste, jednakowe i odznaczone pieczęcią przewodniczącego n.p.N.
52. Pod nadzorem przewodniczącego zebrania n.p.N. wyznaczone przezeń osoby sprawdzają osobę przybyłego na zebranie n.p.N. i przybycie jego odznaczają w liście ogólnej oraz w świadectwie wybrania go na n.p.N.
53. Po otwarciu zebrania przewodniczący zaprasza do prezydjum zebrania dwóch n.p.N., komunikuje ilu jest wciągniętych na listę ogólną n.p.N. i ilu z nich podpisało się na liście uczestników zebrania oraz wyjaśnia zebranym jaki jest porządek wyborów. N.p.N., którzy przybyli już po otwarciu zebrania do lokalu zebrania nie są wpuszczani.
54. Conajmniej 20 n.p.N. ma prawo zgłosić jednego kandydata na Prezydenta Republiki. W zgłoszeniu tem wymienia się imię, nazwisko i wiek proponowanego kandydata.Zgłoszenie składa się na piśmie, które winno być podpisane przez składających to zgłoszenie. Zgłoszenie wręcza się przewodniczącemu zebrania.
55. Każdy n.p.N. może podpisać tylko jedno zgłoszenie kandydata na Prezydenta Republiki. Podpis n.p.N. na kilku zgłoszonych różnych kandydatów prezydjum skreśla ze wszystkich zgłoszeń.
56. Przed zgłaszaniem kandydatów przewodniczący ogłasza ile daje czasu na zgłaszanie kandydatów.
57. Przed głosowaniem przewodnicz cy zebrania ogłasza imiona i nazwiska tych zgłoszonych kandydatów na Prezydenta Republiki, którzy odpowiadają wymaganiom §45 konstytucji Państwa Litewskiego.
58. Przed głosowaniem n.p.N. mogą prosić o sprawdzenie quorum, lecz Prezydjum nie mając co do quorum wątpliwości może uchwalić nieuwzględnienie prośby.
59. Przed głosowaniem przewodniczący wzywa 3-ch n.p.N.do obliczenia głosów.
60. Prezydjum po sprawdzeniu, że urna wyborcza jest pusta, wzywa n.p.N. do złożenia głosu.
61. Wezwanemu n.p.N. daje prezydjum kartkę wyborczą i kopertę. Następnie n.p.N. w przeznaczonym na to miejscu wpisuje na kartkę wyborczą w jęz.litewskim imię i nazwisko tego z ogłoszonych na zebraniu kandydatów, którego wybiera na Prezydenta Republiki, wkłada kartkę wyborczą do koperty, zakleja kopertę i wręcza ją prezydjum.Prezydjum w oczach głosującego n.p.N. odznacza w liście ogólnej i w świadectwie

wyboru n.p.N., że ten ostatni głos złożył, a następnie wręczoną przez przedstawiciela kopertę wrzuca do urny wyborczej.
62. Po zakończeniu przyjmowania głosów, prezydjum wybiera z urny koperty i nie rozdzierając ich liczy i oznacza ilu np.N. głosowało i ile kopert podano.
63. Na zlecenie przewodniczącego obliczający głosy rozdzierają koperty, wyjmują z nich kartki wyborcze i obliczają ile w kopertach znaleziono wyborczych kartek i ile złożono głosów na każdego ogłoszonego na zebraniu kandydata na Prezydenta Republiki. W wypadku wątpliwości co do autentyczności kartki wyborczej, autentyczność tę ustala prezydjum. Z tego wszystkiego spisuje się akt, który podpisują obliczający głosy i wręczają go przewodniczącemu.
64. Za nieautentyczne uważane są te kartki wyborcze, które nie odpowiadają wymaganiom art.15,51 lub też w których niepodobna ustalić na kogo n.p.N. głosował, względnie, w których wpisany został nieogłoszony na zebraniu kandydat.
65. Za obranego Prezydenta Republiki uważany jest ten, który uzyskał absolutną większość głosów. Do liczby głosów nie wchodzą głosy złożone na kartkach uznanych przez prezydjum za nieautentyczne. O ile podczas głosowania nikt nie uzyskuje absolutnej większości głosów, to na tych samych kandydatów głosuje się poraz drugi i za wybranego uważany jest ten, który tym razem uzyskał zwykłą większość głosów. O ile kilku kandydatów otrzymuje równą ilość głosów, to za wybranego na Prezydenta uważany jest kandydat najstarszy wiekiem.
66. O ile podczas głosowania liczba złożonych kopert nie odpowiada liczbie przedstawicieli, którzy głosowali i o ile po zliczeniu głosów Prezydjum ustala, że niezgodność ta ma decydujące znaczenie przy wyborach Prezydenta Republiki, w takim razie głosowanie odbywa się ponownie.
67. Po zakończeniu wyborów przewodniczący lub którykolwiek z upoważnionych przezeń członków prezydjum ogłasza ile kto otrzymał głosów i kto został obrany Prezydentem Republiki. Następnie przewodniczący zamyka zebranie n.p.N.
68. Z przebiegu zebrania spisuje się protokół, poczem prezydjum protokół podpisuje.

V. Postanowienie przejściowe.

69. Pierwsze wybory Prezydenta Republiki, zgodnie z tą ustawą przeprowadzane są nie później niż na 16-ty dzień po dniu ogłoszenia niniejszej ustawy.

VI. Postanowienie końcowe.

70. Niniejsza ustawa wchodzi w życie od dnia jej ogłoszenia.

A.Smetona
Prezydent Republiki
J.Tubelis
Prezes Ministrów.

K r o n i k a.

D o k o ł a w y b o r ó w P r e z y d e n t a. Zgodnie z "Vyr.Zin." /Nr.369/ liczba nadzwyczajnych przedstawicieli Narodu, mających dokonać w d.11 grudnia wyborów Prezydenta przedstawia się według powiatów jak następuje: pow.olicki 6, birżański 5, kowieński 6, m.Kowna 5, pow.kłajpedzki 2, m.Kłajpeda 2, pow.kiejdański 5, kretyngowski 5, marjampolski 6, możejskowski 4, poniewieski 7, m.Poniewież 1, pow.pogiegiowski 2, rosieński 6, rakiski 4, sejneński 2, szakiowski 4, szawelski 10, m.Szawle 1, pow.szyłokarczemski 2, tauroggski 6, telszewski 4, trocki 4, wiłkomierski 7, uciański 6, wyłkowyski 4, jezioroski 2. Razem 118 n.p.N.

"Lietuvos Aidas" Nr.273 ponownie poświęca artykuł wstępny osobie Prezydenta Smetony oraz zamieszcza wydaną poprzednio ulotkę, wyliczającą zasługi Smetony dla państwa Litewskiego oraz wzywającą do wyboru jego na Prezydenta Państwa.

P i e r w s z e n a L i t w i e p i s m o ś c i e n n e . Jak podaje "Lietuvos Aidas"/Nr.273/, wkrótce ukaże się na Litwie pierwsze pismo ścienne, przeznaczone do rozklejania i wywieszania w miejscach publicznych dla udostępnienia dla szerszych mas publiczności. Pismo będzie nosić nazwę "Pismo Wileńskie" i poświęcone będzie propagandzie idei wyzwolenia Wilna. Prenumeratorami pisma będą oddziały Związku Wyzwolenia Wilna, Związku Strzeleckiego, zarządy gminne i t.d. Pismo ukazywać się będzie co tydzień. Redaktorem pisma będzie p.Władysław Gajżutis /członek Związku Wyzw.Wilna i autor drukowanych w swoim czasie w "Musu Vilnius" wrażeń z nielegalnego pobytu z Wilna p.t. "Do Wilna z rewolwerem".

U k a r a n i e p r e z e s a t - s t w a "V i l t i s" o r a z r e d a k t o r a p i s m a "Ż a i b a s". Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.273 komendant m. i pow.Kowno ukarał aresztem 3-miesięcznym z zamianą na 3 mies.więzienia grzywny prezesa t-stwa "Viltis" Józefa Mozelisa oraz członków towarzystwa J.Lagunawicza, F.Morkunasa, K.Geczysa, B.Mackiewicza, W.Drozdowskiego i A.Plachina. Ponadto redaktor pisma Żaibas Medżys ukarany został aresztem 1-miesięcznym z zamianą na 1000 lt.więzienia. Motywy wyroku są następujące: działalność natypaństwowa i podjudzanie jednej części społeczeństwa przeciwko drugiej. Klub t-stwa "Viltis" i pismo "Żaibas" zamknięte zostały na cały czas trwania stanu wojennego.

N o w e t - s t w o l i t e r a c k i e . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.273/, powstaje w Kownie nowe litewskie t-stwo literackie. Odnośny statut został już opracowany. Głównym organizatorem towarzystwa jest dr.Bolesław Sruoga.

S p r a w a n a d u ż y ć w b. B a n k u H a n d l u i P r z e m y s ł u . Jak podaje "Lietuvos Żinios" /Nr.273/, zakończone zostało już ostatecznie śledztwo w sprawie nadużyć w b.Banku Handlu i Przemysłu. Do odpowiedzialności pociągnięto następujące osoby 1.Marcin Yczas /b.min.Finansów/,2.J.Dobkiewicz, 3.Jan Szode, 4.Grigonis, 5.Ad.Prusas /dyr.oddziału Banku Litewskiego w Marjampolu/,6.Otto Kellert /b.buchalter Banku/, 7.J.Żakiewicz /urzędnik M-stwa Finansów/, 8.dr.J.Alekna /b.prezes Rady Banku/.

Oprócz wymienionych powyżej wybitnych jednostek w sprawę nadużyć zamieszany jest również b.minister Finansów i premjer V.Petrulis. Odnośny akt oskarżenia został jednak z tej sprawy wyeliminowany i przyłączony do aktów sprawy Petrulisa w Trybunale Najwyższym.

A r e s z t y w ś r ó d s t u d e n t ó w . Jak podaje "Auszra" Nr.18/, aresztowano studentkę Kudirkównę oraz studenta Baranowskiego, skazanego następnie na 2 mies.ciężkiego więzienia. W związku z aresztowaniem Kudirkówny, policja kryminalna przesłuchała studenta Żemajtajtisa. Kudirkówna należy do organizacji atejtininków.

Z a t w i e r d z e n i e w y r o k u ś m i e r c i n a k o m u n i s t ę . Jak podaje "Auszra" /Nr.18/, zatwierdzony został wyrok śmierci na komunistę Kasperajtisa, skazanego przez Sąd Wojskowy za komunistyczną działalność.

K a n d y d a c i n a P r e z y d e n t a P a ń s t w a . Jak podaje "Echo" /Nr.324/, na posiedzeniu frakcji litewskiej w kowieńskiej Radzie Miejskiej zdecydowano wysunąć kandydaturę na Prezydenta Państwa S.Szylinga /prezesa Rady Państwa/ i profesorów Żylińskiego i Kołupajłę. Frakcja żydowska wysuwa kandydaturę swego leadera L.Ożyńskiego, zaś polsko-rosyjsko-niemiecka - Janczewskiego.

D o k o ł a s p r a w y V o l d e m a r a s a . Jak podaje "Echo" /Nr.324/, krążą w Kownie pogłoski, że Voldemaras zamierza wyliczyć się z wydanych w swoim czasie koron duńskich. Jak donoszą z Paryża Voldemaras odmówił licznym dziennikarzom udzielenia wywiadu, tłumacząc to tem, że wywiady wyrządziły mu już mnóstwo przykrości.

D o k o ł a s p r a w y P e t r u l i s a . Jak podaje "Echo" /Nr.324/ b.premjer i minister Finansów Petrulis nie otrzymał jeszcze aktu oskarżenia. Według krążących pogłosek oskarżą się Petrulisa o rozmyślną bezczynność władzy, co spowodowało duże straty materjalne Skarbu oraz o nadużycie władzy.

B7